

Myricaria germanica

Klådris

Klass: Magnoliopsida (tvåhjärtbladiga blomväxter), **Ordning:** Caryophyllales (nejlikordningen), **Familj:** Tamaricaceae (tamariskväxter), **Släkte:** *Myricaria* (klådrissläktet), **Art:** *Myricaria germanica* - klådris (L.) Desv.
Synonymer:

Kännetecken

Klådris är en flerårig, meterhög rikgrenig buske. Bladen är barrlika och grågröna. Blommorna sitter i axlika klasor i toppen av grenarna. De centimeterbreda blommorna är femtaliga med rosa kronblad och tio, vid basen sammanväxta, ståndare. Blomningen sker i juli-augusti. Frukten är en utdraget konisk kapsel. De små fröna sprids med hjälp av skaftade hårpenslar. Klådriset är den enda representanten för tamariskfamiljen i Norden och kan här knappast förväxlas med någon annan buske.

Utbredning och status

Klådrisets nordiska utbredning liknar de bicentriska fjällväxternas utbredning. Klådriset är dock knuten till älvdalarna nedom fjällregionen. Från det södra utbredningsområdet i Norge har arten av allt att döma vandrat tvärs över fjällkedjan mot Bottenhavet. Den ursprungliga utbredningen i Sverige omfattar nästan bara Indalsälvens och Ångermanälvens vattensystem. Nyfynd på potentiellt naturliga växtplatser har under 1990-talet gjorts i Dalarna, Västerbotten och Lappland. Sekundära och ofta mer eller mindre tillfälliga förekomster, dit arten spritt sig i modern tid, är kända från Skåne (utgången), Öland (5 lokaler), Gotland (utgången), Småland (utgången), Östergötland (utgången), Bohuslän (1), Uppland (1), Värmland (1), Härjedalen (1), Västerbotten (1), Åsele lappmark (2) och Lycksele lappmark (1). I Ångermanland, Jämtland och Medelpad har många lokaler förstörts genom överdämning för kraftverk. Totalt har en kraftig tillbakagång skett inom artens ursprungliga utbredning och antalet naturliga lokaler har sedan 1930 minskat oroväckande, till följd av den förändrade flödesregim som vattenregleringarna inneburit. På flera av dessa gamla lokaler riskerar klådriset att försvinna inom överskådlig tid, även om arten håller sig kvar på sekundärlokaler vid vissa kraftverk. Starkast tillbakagång har klådriset noterat i Ångermanland, där även nyligen genomförda inventeringar tyder på en fortsatt minskning på kvarvarande lokaler. Inom det ursprungliga utbredningsområdet finns idag totalt 75-100 (Jmt 50 + Mpd 15-20 + Ång 15-20) förekomster. Flest lokaler finns i Fors och Ragundaområdet i Jämtland, där den fortfarande förekommer rikligt efter vissa sträckor av Indalsälven. Av de sydsvenska förekomsterna verkar arten stabil endast på Öland, där den till och med ökar. Klådrisets övriga utbredning omfattar flera disjunkta förekomster i bergstrakter i Sydeuropa och Asien.

Ekologi

Klådrisets naturliga växtplatser är steniga, grusiga och sandiga älv- och sjöstränder. Arten är anpassad till levande älvar med sandiga öar, revlar och nipor, där erosion och omlagring skapar kontinuerlig dynamik. Den viktigaste enskilda ekologiska faktorn är vårfloden, eftersom etablering av nya plantor så gott som uteslutande sker på helt vegetationsfri mark efter högvatten. Fröna gror endast på fuktigt underlag och har mycket kortvarig gröningsförmåga. Grenar eller t o m hela plantor kan även slitas loss och spolade upp på nya växtplatser. Sekundärt förekommer klådris dessutom på kulturskapade lokaler som grusplaner, vägkanter, torrlagda älvfåror nedanför kraftverksdammar, havsstränder, kärrkanter, grustag och frilagda sjöbottnar. Klådriset är mycket konkurrenssvagt och försvinner snabbt vid beskuggning av andra vedväxter. Det tycks dock ha god förmåga till långväga spridning och kan oväntat dyka upp på nya lokaler. Förutom med vinden kan fröna vid väta spridas med djur, människor och maskiner.

Hot

Vattenreglering är det främsta hotet och arten har bevisligen försvunnit från många reglerade älvsträckor t ex i Ångermanälven. Igenväxning med gran-, busk- och slyvegetation är ett påtagligt hot på många lokaler.

Åtgärder

Områden med naturliga och livskraftiga förekomster bör säkerställas genom reservatsbildning eller naturvårdsavtal. Oreglerade vattendragssträckor med klådris måste undantas vattenkraftutbyggnad. Røjning och rotdragning av konkurrerande vedväxter behövs i många fall för att bibehålla kvarvarande förekomster längs reglerade vattendrag. Ett åtgärdsprogram för klådris ska upprättas och det kommer att ge förslag på fler lämpliga åtgärder. Arten bör övervakas av floravaktare.

Övrigt

Utländska namn – DK: Tysk Tamarisk, NO: Klåved, FI: Pensaskanerva, GB: Myricaria.

Naturvård

Fridlysning: Fridlyst enligt Artskyddsförordningen (SFS 2007:845), enligt paragraf: 8. Klådris (*Myricaria germanica*) är fridlyst enligt 8 § i Västernorrlands län.

Åtgärdsprogram: Fastställt

Litteratur

- Andersson, U.-B. & Gunnarsson, T. 2006. Floraväktarrapport 2005 Ölands botaniska förening. Krutbrännaren 15 (1): 3–49.
- Bratt, L. m fl (red.) 1993. Hotade och sällsynta växter i Dalarna. Dalarnas Botaniska Sällskap.
- Bratt, L. 2001. Floraväktarverksamheten i Dalarna. Trollius 28: 5–39.
- Danielsson, B. 1994. Härjedalens kärlväxtflora. Lund.
- Danielsson, P. (red.) 2006. Rödlistade arter sommaren 2005. Värmlandsfloran 21 (1): 7–13.
- Ekman, J., Frostberg, K. & Svenson, A. 2005. Floraväktariet i Sörmland och Uppland fram t.o.m. 2004. Daphne 16: 3–111.
- Ericsson, S. 1993. Klådris funnen i Västerbottens län. Natur i Norr 12: 61–63. Ericsson, S. 1999. Klådris *Myricaria germanica* - vinnare och förlorare. Svensk Bot. Tidskr. 93: 153–156.
- Frisendahl, A. 1921. *Myricaria germanica* (L.) Desv. Acta Florae Sueciae 1: 265–304.
- Johansson, J. 2001. Klådris (*Myricaria germanica*), växtart med begränsad utbredning i Västernorrland. C-uppsats, Mithögskolan.
- Jonasson, I. 2005. Vitnoppa återfunnen i Norden. Svensk Bot. Tidskr. 99: 4–6.
- Mascher, J, W. 1978. *Myricaria germanica*, klådris, vid ångermanländska kraftverk. Svensk Bot. Tidskr. 71:327-328.
- Mascher, J, W. 1990. Ångermanlands flora. Lund.
- Sterner, R. 1986. Ölands kärlväxtflora. Lund.
- Wikström, C. 1991. Ragundaområdets kärlväxter. Ravund 13: 4–142. Ragunda Hembygdsförenings Årsskrift 1991.

Författare

Peter Ståhl 2001. Rev. Margareta Edqvist & Tomas Ljung 2006. © ArtDatabanken, SLU 2007.